

El PSM apostarà per seguir tot sol

La tan comentada possibilitat que el PSM i UM fessin una coalició per a les eleccions generals potser no serà realitat. La línia liderada pel secretari general, Mateu Morro, que considera que el PSM ha de seguir camí tot sol és la que té més possibilitats d'imposar-se.

El PSM-Entesa Nacionalista ha obert en les darreres setmanes un procés de reflexió sobre la possibilitat de fer coalició amb UM en les pròximes eleccions generals. Mateu Morro, secretari general del partit, explicava a aquest setmanari: "Passi el que passi, el que és ben segur és que no hi haurà escissions. És un procés en què tothom parla i dóna la seva opinió. Es prendrà una decisió i, sigui quina sigui, no passarà res més." Un dels vice-secretaris del partit, Sebastià Serra, es mostrava d'acord amb Morro: "No hi ha cap perill de res. Simplement parlem, discutim i debatem aquesta possibilitat. Després prendrem la decisió que sigui, i prou..." Morro, no és cap secret, és el dirigent que més s'ha significat en contra del pacte amb UM per a les eleccions generals. Serra -també és conegut- pensa exactament el contrari. Sigui quina sigui la decisió final del PSM, no tardarà gaire a ser coneguda. Aquesta mateixa setmana, el dia 18, era previst que es reunís la comissió executiva que prendria una decisió oficial per dur al consell polític, que es reunirà previsiblement -encara no hi ha data exacta- a finals d'aquest mes d'octubre o, a tot estirar, a principis de novembre.

A hores d'ara sembla que s'imposarà la línia desfavorable al pacte. Això significaria la continuació de la llarga història del PSM, que sempre ha lluitat en solitari.

Fins el 1995. El PSM es va fundar el 1976 com a partit d'esquer-

ra autogestionària i nacionalista. Ja en la primera cita electoral, la del 15 de juny de 1977, el PSM -aleshores es deia PSI: Partit Socialista de les Illes; la denominació actual la va adoptar a finals d'aquell any- va haver d'afrontar la possibilitat d'anar en coalició amb els nacionalistes de centre que pretenien bastir una oferta nacionalista d'ampli espectre. Cal recordar que llavors liderava els nacionalistes

Aparentment, la línia majoritària, liderada pel secretari general, és la de declinar la possibilitat de la coalició amb UM.

de centre Josep Melià, que el 1979 s'integrà en l'organigrama del govern d'Adolfo Suárez com a director general de comunicació i que més tard fou delegat del govern a Catalunya. En aquella ocasió, el PSM-PSI optà per no pactar amb els de Melià, que finalment es presentaren a les eleccions com Unió Autonomista, i va establir una aliança electoral amb el PSP de Tierno Galván en la coalició Unitat Socialista.

Després d'aquelles eleccions, el PSP va ser absorbit pel PSOE la

primavera de 1978. Per la seva banda, Unió Autonomista va desaparèixer: una part dels seus militants va passar al PSM, uns altres seguien Melià en el camí cap a UCD i alguns altres deixaren la política. El que havia estat el PSI es reorganitzà. Va adoptar el nom de PSM i va establir una aliança que es manté avui dia amb els seus homònims de Menorca. L'intent de crear un partit semblant a les Pitiüses no quallà.

Els dos PSM, durant el 1978, hagueren d'afrontar les contínues crides del PSOE, que intentava convèncer-los perquè seguissin l'exemple del PSP i s'integressin en el partit socialista. Durant aquest període, que va de la tardor de 1977 a l'estiu de 1978, el PSM perdé un grapat de polítics il·lustres dels anys de la transició que es passaren al PSOE. Entre d'altres, Antoni Tarabini, que ha estat un dels assessors de comunicació durant la campanya electoral de l'actual president balear, Francesc Antich; Celestí Alomar, avui conseller de Turisme del Govern balear pel PSIB-PSOE; o Francesc Obrador, que va ser batlle de Calvià, candidat del PSOE al Govern balear el 1991 i actualment director general pel PSIB-PSOE de la Conselleria de Treball i Benestar Social.

En aquells mesos s'incorporen al PSM noms provinents de l'esquerra i del nacionalisme més radical, com ara Mateu Morro, del MCI, actual secretari general, o Pere Sampol, provinent del PSAN, actualment portaveu insti-

ARXIU / PERE CARMONA

tucional del partit i vice-president del Govern balear. Aquests dirigents reforçaren la línia contrària a la confluència amb el PSOE que havien encapçalat, entre d'altres, Sebastià Serra, actual vice-secretari i portaveu municipal a l'Ajuntament de Palma, o Damià Pons, avui membre de l'executiva i conseller d'Educació i Cultura del Govern balear.

A finals dels anys setanta i principis dels vuitanta el PSM viu crisis cícliques, bona part de les quals són degudes al debat quasi permanent sobre l'estratègia de futur i les possibles aliances. En aquest sentit, el 1980 es produeix una escissió d'un sector més d'esquerra. Entre els militants que se'n surten aleshores hi havia un de molt jove, Eberhard Grosske, que després s'integrà en el PCE, i que avui és coordinador general d'Esquerra Unida a Balears i conseller de Treball del Govern balear, per EU.

L'enfonsament d'UCD –el 1982, després de la profunda crisi que començà el 1981– provoca l'aparició d'un nou partit autòcton mallorquí. Era Unió Mallorquina, liderada i fundada per Jeroni Albertí, que havia estat líder illenc d'UCD i que havia ocupat, entre d'altres, els càrrecs de president de l'Assemblea de Parlamentaris (1977-1978) o de president del Consell General Interinsular –l'ens de govern pre-autonòmic que funcionà entre 1978 i 1983. Albertí, en la seva condició de màxim responsable d'UCD va tenir un gran protagonisme en el llarg procés autonòmic balear (1977-1983), compartit en bona part amb Fèlix Pons, el líder del PSOE. Tant UCD com PSOE mai no donaren "joc" als nacionalistes d'esquerra, marginats durant la primera fase de les negociacions (1977-1979) ja que no tenien representació a les Corts. A la segona fase, després de les eleccions pre-autonòmiques de 1979, el PSM aconseguí tres representants –dos per Mallorca i un per Menorca– al Consell General Interinsular, però de ben poc li serviren davant la piconadora dels vots

d'UCD i PSOE. L'Estatut balear va topar sempre amb l'oposició del PSM, tant en el temps de la pre-autonomia –1977, quan els nacionalistes consideraren una "estafa" aquell règim transitori– com en la fase final, que desembocà en l'Estatut (1983) fruit del pacte PSOE-UCD post-cop d'estat de Tejero (1981) i de l'esperit de la famosa LOAPA, que va deixar sense massa contingut els estatuts "de segona" com el de Balears. D'aquella època és, precisament, el canvi de via per accedir a l'autonomia: es va abandonar l'article 151 –encara que tothom deia que el preferia– i s'emprengué la del 143, la de les autonomies de "via lenta". Es tractava d'un canvi estratègic d'UCD i PSOE provocat per pressions de les seves centrals de Madrid que el PSM sempre va considerar una renúncia excessiva.

Tot aquest procés permet entendre quines són les relacions diguem-ne històriques entre el PSM i el PSOE, d'una banda, i de l'altra, la part d'UCD –Jeroni Albertí– que va fundar UM el 1982. Però encara hi ha raons més actuals que enterboleixen la relació entre el PSM i aquests dos partits. El 1983, després de les primeres eleccions autonòmiques, els d'Albertí es decidiren per pactar amb Alianza Popular –avui PP. Un acord de govern que es va mantenir entre 1983 i 1993. Durant deu anys, el PSM va veure impotent que la majoria conservadora del PP, amb el suport d'UM, el deixava arraconat. Per si encara no hi havia prou, el 1986 el PSOE intentà *tocar gent* del PSM i recuperar la vella idea de l'absorció. Com a resultat va sortir del PSM un dels seus valors intel·lectuals màxims, Damià Ferrà-Pons.

Mateu Morro. El secretari general del PSM lidera l'oposició al pacte del seu partit amb UM per anar en coalició a les eleccions generals del 2000.

D'esquerra a dreta: M. Antònia Vadell, vice-secretària general del PSM i també vice-presidenta del Consell de Mallorca, és una de les dirigents del partit que està a favor del pacte amb UM.

Aquesta és també l'opinió que defensa Sebastià Serra, vice-secretari general i portaveu municipal de l'Ajuntament de Palma; mentre que Pere Sampol, portaveu institucional del partit i vice-president del Govern balear, es mostra més d'acord amb la tesi contrària, que lidera el secretari general, Mateu Morro.

ARXIU / JOAN CELIÀ

ARXIU / JOAN CELIÀ

ARXIU / JOAN CELIÀ

El 1993 UM canvià radicalment. Maria Antònia Munar va liderar la refundació del partit que, amb incorporacions com la del grup procedent del CDS de Josep Melià i d'altres, es convertí en una opció clara de nacionalisme centrista. Mentrestant, el PSOE cercava nous camins per intentar no continuar perdent eleccions. Les eleccions de 1995 resultaren ser desfavorables per al PP a Mallorca. No obtingué la majoria absoluta al Consell mallorquí, i el PSIB-PSOE, PSM i UM pactaren (amb el suport extern d'EU) el govern progressista i nacionalista que funcionà fins el 1999. Després d'unes crisis inicials, tot semblava anar la mar de bé, sobretot entre els tres partits governants del Consell. Ningú no dubtava que compartien l'objectiu de desallotjar el PP del Govern balear el 1999. Arribaren les eleccions i els conservadors no tingueren majoria absoluta. Semblava que el pacte era cosa feta, i que obria el camí cap al pacte nacionalista entre PSM i UM que permetés superar el passat, farcit d'enfrontaments.

El pacte. El dia 10 d'octubre, diumenge, el diari *El Mundo* publicava una àmplia informació sobre les reserves que una part del PSM tenia respecte a la coalició amb UM. Reproduïa en la seva totalitat la carta que Mateu

Les desconfiances del PSM cap a UM i el PSIB-PSOE són històriques i actuals. Sempre han existit.

Morro ha adreçat a tots els militants del PSM en la qual, en síntesi, considera que ja abans del pacte de centre-esquerra i nacionalista d'enguany existia una operació entre el PSIB i UM per perjudicar el PSM, fins el punt que, segons Morro, "vàrem viure un intent d'eliminar el PSM de l'escenari polític (...) amb un notable suport mediàtic...".

Aquest sector del PSM considera que aquesta operació continua en marxa i que bàsicament és la mateixa que històricament sempre s'ha produït en contra dels seus interessos. Davant d'aquesta presumpta pressió, i segons deia Pere Sampol al mateix diari, el PSM "ha fet una aposta per la política autonòmica", i considera que les eleccions ge-

nerals no són cap prioritat. És a dir, que es pot entendre que defensar-se del que el PSM considera una operació conjunta del PSIB i UM per perjudicar-lo és avui –com ha estat en altres ocasions del passat– l'objectiu fonamental del partit, segons el sector liderat per Morro i Sampol. Des d'aquest punt de vista, anar a les eleccions generals amb UM seria tant com pactar la mort del partit.

En contra d'aquesta tesi s'hi mostra Sebastià Serra, que creu que cal mirar sobretot el futur i fer una aposta decidida: "L'opció més coherent amb la línia seguida des de principis dels anys noranta –l'acord amb CDC, el pacte amb UM i PSIB al Consell el 1995 i, ara, el pacte amb l'esquerra al Govern i l'acorda amb UM per governar el Consell– és eixamplar el nacionalisme –sense renunciar a la identitat del PSM– intentant obtenir el diputat nacionalista. Aquesta seria la llavor per configurar un possible bloc nacionalista i progressista del futur, amb UM i amb altres grups i col·lectius nacionalistes."

En aquests moments, i a l'espera de la decisió final, sembla que s'imposarà la línia de Mateu Morro i, consegüentment amb aquest model de partit, el PSM dirà no a la coalició amb UM.

Miquel Payeras